

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 132/2019-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej JUDr. Ladislavom Potockým, Mydlárska 187/19, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 18 C 111/2008 zo 17. decembra 2015, rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 84/2016 z 28. apríla 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 236/2016 z 31. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. apríla 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 18 C 111/2008 zo 17. decembra 2015, rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 84/2016 z 28. apríla 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 236/2016 z 31. januára 2018.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Ľudmile Gajdošíkovej. Do 16. februára 2019 (deň uplynutia funkčného obdobia pôvodnej sudkyne spravodajkyne, pozn.) nebola ústavná sťažnosť sťažovateľky rozhodnutá. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z ústavnej sťažnosti a priložených rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom zo 14. apríla 2008 proti odporcovi [REDACTED] (ďalej len „odporca“) domáhala určenia hranice medzi nehnuteľnosťami špecifikovanými v žalobe [REDACTED] a vydania časti nehnuteľnosti (pozemku, pozn.) z parcely [REDACTED] zapísanej na liste vlastníctva odporcu. Svoj návrh odôvodnila tým, že je výlučnou vlastníčkou KN parc. č. [REDACTED] a KN parc. č. [REDACTED], k. ú. [REDACTED] a zároveň aj rodinného domu súp. č. [REDACTED] postaveného na parc. č. [REDACTED]. Odporca je vlastníkom KN parc. č. [REDACTED] a rodinného domu súp. č. [REDACTED] postaveného na parc. č. [REDACTED]. Tieto pozemky spolu hraničia. Odporca mal bez súhlasu sťažovateľky začať stavať na časti jej pozemku novostavbu, čím okrem toho poškodzuje aj jej rodinný dom, pretože obnažil jeho základy. Odporca z parcely č. [REDACTED] zaberá časť v šírke 1 m pozdĺž celej dĺžky parcely. Sťažovateľka pri podaní žaloby vychádzala zo znaleckého posudku č. 9/2007, ktorý predložila ako dôkaz a podľa ktorého je hranica medzi parcelami posunutá v prospech odporcu na úkor sťažovateľky. Sťažovateľka preto žiadala o určenie hranice a vydanie časti pozemku. Napadnutým rozsudkom okresného súdu bol jej návrh zamietnutý.

4. Ako z priloženého rozsudku vyplýva, okresný súd na základe vykonaného dokazovania ustálil, že spor medzi účastníkmi je o priestor medzi dvoma postavenými domami. Na vykonanej obhliadke okresný súd zistil, že medzi domami je plot. Ten staval starý otec sťažovateľky v roku 1958, resp. 1960. Sťažovateľka tvrdila, že daný plot nie je hranicou pozemkov, pretože skutočná hranica vedie približne 1 m od plotu smerom k nehnuteľnosti odporcu. Okresný súd oproti tomu dospel k záveru, že je nelogické a nepravdepodobné, že by si niekto postavil plot oddelujúci pozemok od susedovho pozemku nie na hranici, ale dokonca by ponechal časť svojho pozemku za plotom. Okresný súd poukázal na to, že starý otec navrhovateľky sa dokonca dohodol so starým otcom odporcu pri stavbe plotu, že starý otec odporcu bude púšťať starého otca navrhovateľky voziť popri plote potraviny do pivnice, ktorá mala otvor zo strany odporcovho pozemku. Keby pozemok, resp. jeho časť za plotom smerom k domu odporcu, patrila starému otcovi sťažovateľky (ako tvrdí ona), tak by nebol potrebný súhlas suseda, resp. dohoda o prechádzaní do pivnice. Túto dohodu pritom potvrdili aj svedkovia – rodičia sťažovateľky. Okresný súd teda považoval za ustálené, že oplotenie bolo postavené

s vedomím, že tadiaľ vedie hranica pozemkov a odporca, resp. jeho predchodcovia fakticky užívajú pozemok za oplotením od roku 1958, resp. od roku 1960. Tento stav bol namietaný až sťažovateľkou, ktorá podala v roku 2008 žalobu (pozri s. 8 – 9 rozsudku okresného súdu). Okresný súd však dospel k záveru, že odporca a jeho predkovia spornú časť užívali dobromyseľne, nerušene a ako vlastnú, a to minimálne od šesťdesiatych rokov minulého storočia, teda viac ako 10 rokov, v dôsledku čoho došlo k vydržaniu.

5. Okresný súd si zároveň osvojil závery ustanoveného znalca Ing. Hrivíka, podľa ktorého odporca nezasahuje do nehnuteľnosti sťažovateľky a aktuálna platná hranica evidovaná v katastri bola zameraná pri obnove katastrálneho operátu. Hoci zo znaleckého posudku vyplynulo, že súčasný priebeh hranice medzi parcelami č. ■■■ a ■■■ nezodpovedá priebehu hranice pôvodných parciel v minulosti (rozdiel vznikol po novom mapovaní v rámci obnovy katastrálneho operátu, pozn.), tento stav bol predchodcami účastníkov ustálený najneskôr v čase konania obnovy katastrálneho operátu novým mapovaním (v roku 1992, pozn.), čo potvrdzuje zameranie i súhlas vtedajších vlastníkov. Právni predchodcovia účastníkov zameranie podpísali bez výhrad a roky to tak užívali, z čoho vyplýva, že predmetnú hranicu akceptovali. Takýto stav trval viac než 10 rokov pred podaním žaloby. Priebehu hranice odsúhlasenému pri obnove katastrálneho operátu zodpovedá aj v súčasnosti evidovaná hranica v katastrálnej mape. Sťažovateľka a odporca sa stali vlastníkami pozemkov až po obnove katastrálneho operátu, teda za súčasného stavu hraníc. Okresný súd uzavrel, že za daného stavu odporca svojou stavbou nezasahuje do pozemku sťažovateľky, pretože medzi realizovanou novostavbou a hranicami pozemkov je ešte priestor. Keďže sťažovateľka žiadala o vydanie pozemku, ktorý je vo vlastníctve odporcu, okresný súd jej žalobu zamietol.

6. Na podklade odvolania sťažovateľky preskúmal rozsudok okresného súdu krajský súd, ktorý sa plne stotožnil so závermi okresného súdu a jeho rozsudok v celom rozsahu potvrdil. Sťažovateľka následne podala dovolanie, ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté ako procesne neprípustné.

7. Sťažovateľka všeobecným súdom vyčíta nedostatočné zistenie skutkového stavu, čoho dôsledkom malo byť nesprávne právne posúdenie veci. Uvádza, že obidva sudy priznali vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti v prospech odporcu na základe inštitútu vydržania, ktorého predpoklady odporca nikdy nenaplnil. Okresnému súdu vyčíta, že sa posúdením otázky vydržania riadne nezaoberal napriek tomu, že mu to prikázal krajský súd v kasačnom rozhodnutí, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozsudku okresného súdu. Tvrdí tiež, že odporca sa ani nedomáhal žalobou určenia vlastníckeho práva z titulu vydržania spornej časti pozemku, takže sudy mu priznali právo nad rámec tohto konania, čím porušili ústavnú rovnosť účastníkov konania pred súdom. Podľa sťažovateľky zo znaleckého posudku č. 6/2012 jednoznačne vyplýva, že sporná časť pozemkov bola pred obnovou katastrálneho operátu súčasťou parcely EN č. ■■■, t. j. dnešnej parcely č. ■■■, ktorá vlastnícky pripadá jej. Problém nastal pri novom mapovaní v roku 1992, čo potvrdil aj znalecký posudok. Podľa mapy meračského náčrtu z mapovania viedla hranica pozemkov mimo domu tak, ako mala v skutočnosti viesť. Napriek tomu došlo pri mapovaní k nepresnému prevzatiu hranice.

8. Z uvedených dôvodov sťažovateľka žiada, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu a prijal jej ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Následne navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby ústavný súd zrušil všetky rozhodnutia napadnuté ústavnou sťažnosťou, priznal jej finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 € a zaviazal okresný súd a krajský súd nahradiť jej trovy konania.

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie procesných podmienok konania

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť bola podaná včas, osobou na to oprávnenou a s výnimkou absencie plnomocenstva vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu

spĺňa nálezitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti požaduje aj zrušenie uznesenia najvyššieho súdu, svojho právneho zástupcu však nespĺnomocnila na podanie ústavnej sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu. Vzhľadom na to, že doplnenie plnomocenstva by nemohlo zmeniť výsledok konania o ústavnej sťažnosti, ústavný súd nevyzýval sťažovateľku na odstránenie tejto vady podania a prerokoval ústavnú sťažnosť ako celok.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu

15. Vo vzťahu k časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia označených článkov ústavy a dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 18 C 111/2008 zo 17. decembra 2015 ústavný súd zistil existenciu procesnej prekážky uvedenej v § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, a to nedostatok právomoci. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu disponovala sťažovateľka opravným prostriedkom (odvolaním), ktorý aj využila. Poskytnutie ochrany v prípade potenciálneho porušenia dotknutých článkov ústavy v danom prípade spadalo do právomoci nadriadeného súdu, teda krajského súdu, čo podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde vylučuje právomoc ústavného súdu.

III.2 K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu

16. Podstatou ústavnej sťažnosti je pokračujúca polemika sťažovateľky so závermi všeobecných súdov načrtnutými v bodoch 3 a 4.

17. Vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľky je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom,

nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základných práv sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a či výsledkom aplikácie právnych predpisov na konkrétny prípad nie je zrejماً nespravodlivosť (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). O takú situáciu v posudzovanom prípade nejde.

18. Všeobecné súdy dospeli po vykonanom dokazovaní k záveru, že hranica medzi pozemkami bola ustálená najneskôr v čase vykonania obnovy katastrálneho operátu novým mapovaním a v takomto stave bola predchodcami účastníkov a následne účastníkmi nerušene užívaná. Súdy síce uznali tvrdenie sťažovateľky, že priebeh hranice medzi parcelami vytýčený pri novom mapovaní nezodpovedá priebehu hranici v minulosti, avšak v tomto smere akceptovali obranu odporcu spočívajúcu v námietke vydržania spornej časti pozemku. Podstatu inštitútu vydržania je možné vyjadriť tak, že v dôsledku plynutia času preváži s ohľadom na princíp právnej istoty záujem na ochrane faktického stavu (teda na ochrane domnelého vlastníka, ktorý vec užíva ako vlastnú) nad záujmom na ochrane pôvodného vlastníka, avšak len za predpokladu, že držiteľ (domnelý vlastník) bol po celú dobu v dobrej viere, že je jeho držba oprávnená. Uplynutím určitého času, ktorý zákonodarca v prípade nehnuteľností stanovil na 10 rokov, dôjde k zmene vlastníckeho práva od pôvodného vlastníka k oprávnenému držiteľovi, ktorý sa tak stáva novým vlastníkom. Zároveň tým dochádza k zosúladieniu faktického stavu s právnym. Záver, že odporca a jeho predchodcovia už od šesťdesiatych rokov minulého storočia dobromyseľne užívali spornú časť pozemkov ako vlastnú a najneskôr v čase obnovy katastrálneho operátu bol tento stav ustálený aj v katastri, všeobecné súdy riadne a detailne odôvodnili poukazom na konkrétne skutkové okolnosti (stavba plota samotným starým otcom navrhovateľky, vyžadovanie súhlasu s prechodom popri plote od starého otca

odporcu, súhlas so zameraním pri novom mapovaní a faktické užívanie takto vymedzených pozemkov atď.). Všeobecné súdy teda pri aplikácii a interpretácii relevantných zákonných ustanovení (§ 126 a nasl. Občianskeho zákonníka) nenašli dôvod poskytnúť ochranu sťažovateľke, keďže vlastnícke právo podľa ich názoru svedčí odporcovi.

19. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že všeobecné súdy rozhodli nad rámec predmetu sporu (rozhodovanie *ultra petitum*), ústavný súd ju v podrobnostiach odkazuje na písomné vyhotovenie uznesenia najvyššieho súdu, ktorý sa s touto jej námietkou vysporiadal v bode 23 odôvodnenia, keď doslovne uviedol:

„23. V predmetnom spore súd prvej inštancie rozhodoval výlučne o žalobe žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia hranice medzi parcelami KNC č. [REDAKOVANÉ] a KNC č. [REDAKOVANÉ] v k. ú. [REDAKOVANÉ] v zmysle znaleckého posudku č. 6/2012 zo 17. decembra 2012 vypracovaného Ing. Hrivíkom tak, že je vedená bodmi (26-43)-D-A-B-C-(26/152) a zároveň žiadala vydanie plochy vymedzenej bodmi A-D-(26-47)-(26-370)-(26-414)-(26-152)-C-B-A o výmere 15 m² tak, ako je vyznačené v uvedenom znaleckom posudku. Túto žalobu v celom rozsahu zamietol ako nedôvodnú a žalobkyňu uložil povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému a štátu, pričom odvolací súd toto rozhodnutie potvrdil a priznal žalovanému náhradu trov odvolacieho konania. Oba súdy nižších inštancií teda nerozhodovali o určení vlastníckeho práva žalovaného a ani rozsudochý výrok o priznaní vlastníckeho práva žalovaného nie je obsiahnutý v napadnutom rozhodnutí. Výsledky vykonaného dokazovania a skutočnosť, že žalobkyňa neunesla v konaní dôkazné bremeno v žiadnom prípade neznamenajú, že by súdy nižších inštancií priznali žalovanému akékoľvek právo nad rámec predmetného konania, teda že by bola porušená zásada ne ultra petitum.“

20. Závery okresného súdu vyjadrené v odôvodnení jeho rozhodnutia, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnili aj krajský súd a najvyšší súd, pôsobia podľa ústavného súdu logicky a konzistentne, a preto nebol dôvod do nich z pozície ústavného súdu zasahovať.

21. Na základe všetkých už uvedených skutočností ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej smerovala proti rozsudku okresného súdu, podľa

§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci (pozri bod 15) a vo zvyšku podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti (primerané finančné zadosťučinenie a trovy konania), keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

23. Pokiaľ ide o návrh sťažovateľky na odloženie vykonateľnosti rozsudku krajského súdu, odklad vykonateľnosti rozsudku má význam iba tam, kde by v dôsledku právoplatnosti rozhodnutia mohla vzniknúť sťažovateľke závažná ujma (typicky tam, kde je rozhodnutím uložená nejaká povinnosť či priznané oprávnenie). Rozhodnutím, ktorého odkladu vykonateľnosti sa sťažovateľka domáha, bol potvrdený zamietavý výrok rozsudku okresného súdu. Tým nadobudol právoplatnosť rozsudok, ktorým okresný súd zamietol návrh sťažovateľky na vydanie časti pozemku. Odloženie vykonateľnosti rozsudku krajského súdu by nič nezmenilo na postavení sťažovateľky. Inými slovami, v predmetnom konaní žiadnemu z účastníkov nebolo priznané žiadne oprávnenie ani uložená žiadna povinnosť, preto je bez významu odklad vykonateľnosti rozsudku krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu